

HISTORIE OBCE

Litol, městská část Lysé nad Labem, se nachází na pravém břehu Labe, v místech které bylo osídleno pravděpodobně již v neolitu. Skrže Litol procházela také důležitá obchodní

zemská stezka mezi Prahou a Kladskem, zmiňovaná od 10. století. Vzniklá osada proto patří k nejstarobylejším českým vsim.

Zprávy o místech, odpovídajících umístění vsi, se objevují v 11. století. První zmínka o samotné vsi pochází z roku 1291, kdy Rudlin, lokátor města Lysá, získal od královny Jitky Habsburské pozemky u Labe a bylo mu uděleno právo lovu ryb. Od této doby se zřejmě začala rozrůstat rybářská osada.

V roce 1583 je v Litoli zmiňováno devět rybářů a jeden sedlák. Správu vsi měl na starosti rychtář. Po třicetileté byla obec zpusťošena a vylidněná. Majitel Lysé, generál Jan Špork, nechal celé své panství obnovit. Nové obyvatelstvo tvořili příslušníci jeho armády a lidé ze sousedních panství.

Za vlády Františka Antonína Šporka stály u Litole dvě obory. V tzv. nové oboře nechal Špork postavit letohrádek a choval zde tisícíhlavé stádo daňků.

Rozvíjející se zemědělství a průmysl v 19. století přilákaly do vsi nové obyvatele. Přicházeli především kvůli vystavěné železniční trati Děčín – Videň s odbočkou z Lysé do Prahy, a také kvůli vybudovanému cukrovaru.

Protože ves postupem času zcela srostla s Lysou, je od roku 1942 k městu připojena.

OKOLÍ LABE

Jedním z objektů, které se v blízkosti řeky nacházely, byl mlýn. První mlýn u Labe si na svých pozemcích postavil lokátor Rudlin. Z dobových pramenů však nelze určit, zda se nacházel právě v Litoli.

Nejstarší zápis, který hovoří již konkrétně o litolském mlýnu, pochází z roku 1531. Uvádí, že tehdejší majitel panství Lev z Rožmitálu zakoupil dubové dřevo a nechal tamní stavbu opravit. Mlýn měl celkem 6 kol na mouku.

V 16. století přestalo pro zdejší mlýn platit zákupní právo a mlynář se zařadil do kategorie náhlebních mlynářů, tzn., že byl na svou práci od vrchnosti najat za plat.

Roku 1674 povodeň strhla nedaleký jez a mlýn se ocitl na suchu. Oprava se neustále odkládala, až se stavba nakonec sesunula.

Pohled na Labe od mostu

První přechod přes Labe zaznamenávají kroniky v souvislosti s určením polohy litolského mlýnu.

Přes řeku vedly dva mosty, jeden z Litole na ostrov s mlýnem, z něj pak druhý do Semic.

Zachovalá část zemské stezky

V 18. století vedl přes řeku již jen jeden most. V roce 1742, během válek o rakouské dědictví, byl poničen francouzskými husary. Opravenou stavbu strhla o několik let později povodeň. Dalších více než 150 let se Labe dalo překonat jen pomocí některého ze dvou přivozů. Při regulaci řečiště ve 30. letech 20. století byl postaven nový, železobetonový most. Současný most byl vybudován v roce 2002.

Současný most přes Labe